

З переходом до постіндустріального суспільства відбуваються радикальні зміни в характері управління соціумом, у якому усуваються традиційні відносини влади та підпорядкування, основані на економічних чинниках та цілях. На думку В. Іноземцева, причина цього ховається в тому, що інформація і знання мають принципово іншу природу в порівнянні з більш ранніми символами господарської влади; вони «демократичніші», ніж земля або капітал: якщо земля і капітал кінцеві, то знання можуть генеруватися і накопичуватися безмежно і залишатися доступними одночасно будь-якій кількості людей.

Термін «економіка знань» («knowledge economy») одержав широке поширення в кінці 90-х років ХХ століття, що значною мірою було зумовлено встановленням нових пріоритетів в політиці та економіці високорозвинених країн. Різні визначення були сформульовані щодо економіки знань, але всі вони наголошували на зростаючій ролі знання, як ресурсу розвитку. Незважаючи на те, що в науці ще немає єдиної точки зору щодо визначення сутності та основних рис сучасного етапу господарства, очевидно, що економіка ХХІ століття, економіка знання – це економіка, що базується на інноваціях, матеріалізованих у вигляді нових, високоефективних, наукоємних технологій, товарів та послуг. Нові технології докорінно і швидко змінили структуру не тільки господарства кожної країни зокрема, а й структуру світової економіки, що зумовило нові глобальні геополітичні та гео економічні проблеми. Якщо країна не здатна здійснити структурну перебудову національної економіки відповідно до вимог нової технологічної парадигми чи зволікає з проведенням таких структурних змін, то це не тільки загальмовує її розвиток, а й може призвести до економічної деградації, тому суспільно-географічні дослідження є досить актуальним при вивченні регіональних особливостей економіки знань.

Література

1. Foray D. *Enriching the indicator base for the economics of knowledge - Science, technology and Innovation Indicators*, Paris: OECD – 2007.

2. *Measuring Knowledge in the world's economies. Knowledge Assessment Methodology and Knowledge Economy Index. Knowledge for development Program [Електронний ресурс] / Режим доступу: www.worldbank.org/kam.*

Галина БАК

Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, м. Київ

СТРАТЕГІЇ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ В ОКРЕМИХ СЕКТОРАХ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Згідно статистичних даних ЮНКТАД, дві третини усіх світових витрат на наукові розробки та дослідження припадає на транснаціональні корпорації (ТНК). У їхніх стратегіях інновації виступають основою конкурентоспроможності і розвитку. Закономірно, що найбільш могутнім корпораціям належить провідна роль у визначенні інноваційних напрямів розвитку окремих галузей та світової економіки в цілому.

Вагомий внесок у дослідження різних аспектів діяльності корпорацій, в тому числі на основі інноваційної складової, здійснили такі російські та українські науковці як: Ю. Варич, В. Геєць, О. Зав'ялова, Н. Кони́на, О. Кузнецов, В. Кудров, А. Лук'яненко, В. Новицький, І. Сазонець, Л. Федулова, А. Шевцов. Однак, динаміка змін бізнес-середовища ТНК, що формується під впливом становлення нового світового порядку, змушує учасників міжнародних економічних відносин формувати інноваційні стратегії розвитку, які передбачають зміцнення ринкових позицій у країнах зі стрімким рівнем розвитку. Тому виникає необхідність визначення напрямків і форм реалізації інноваційних стратегій ТНК в окремих секторах світової економіки.

Сферою діяльності транснаціональних корпорацій, де простежується досить високий рівень отриманих прибутків, є фармацевтика. Унікальність цієї високотехнологічної галузі полягає в тому, що з її розвитком відкриваються нові перспективи у багатьох суміжних з нею напрямках

господарювання. Цей факт визначає важливе місце фармацевтики у структурі економіки багатьох країн.

Протягом останніх 10 років у корпораціях фармацевтичної промисловості відзначається стрімкий ріст доходів. Одночасно зростають кошти, витрачені на проведення науково-дослідних робіт. Починаючи з 1980 року, витрати на дослідження корпорацій у США подвоюються кожні 5 років. Один долар, вкладений у наукові розробки, приносить дохід у п'ять доларів. Така висока віддача не зафіксована у жодній іншій галузі [1, с. 74].

Прибутки фармацевтичних компаній протягом останніх 10 років суттєво зростали. Разом з тим, відбувалося зростання витрат на проведення НДДКР. Закономірно, що така висока рентабельність базувалася на моделі, в основі якої лежали науково-дослідні розробки, а також право на інтелектуальну власність. Адже перелічені потужні фармацевтичні компанії володіли певною кількістю розробленими ними препаратами, які завдяки власній неповторності, а також патентному захисту формували більшу частину обсягів продажу компанії. Проте важкість процесу створення і виведення на ринок таких проривних новацій визначає їх невелику кількість, а також формує потребу ефективного управління життєвим циклом нововведень.

В останні роки, поряд з проведенням агресивної інноваційної діяльності, все більш важливого значення починає набувати інша модель розвитку фармацевтичних корпорацій, яка ґрунтується на виробництві копій фармацевтичних інновацій – препаратів-генериків. Не дивлячись на те, що генерики (це більша частина ліків, яка виробляється в Україні) є низько еквівалентними копіями оригінальних препаратів, постійно жорсткішають адміністративні заходи щодо компаній, які здійснюють їх виробництво та, враховуючи конкурентну боротьбу з боку компаній-розробників інноваційних лікарських засобів, світовий сегмент ринку генеричних препаратів і надалі продовжує зростати. В основі виникнення такої ситуації лежить три основні причини.

В першу чергу, у 2010-2011 рр. близько 40 відомих інноваційних лікарських засобів на території США та Європи втратили патентний захист. Закінчення термінів юридичного захисту та маркетингової ексклюзивності надає генериковим компаніям законні можливості для створення власних копій відомих брендів, що суттєво впливає на подальше розширення всього ринку генериків. Наприклад, закінчення патентного захисту препарату “Ліпітор” зумовило падіння прибутку компанії “Pfizer” (США) у першому півріччі 2012 р. до 20 % [2].

Інша причина полягає у збільшенні обсягів продажу фармацевтичної продукції у країнах із зростаючими ринками. Глобальний ріст фармацевтики в останні кілька років сягав 5-7%. Досягнути порівняно високого показника розвитку ринку фармацевтичної продукції у світі вдалося за рахунок країн із новими ринками, особливо у країнах БРІКС. Важливим індикатором привабливості для здійснення інвестицій фармацевтичними ТНК виступає ВВП держави, так як переважно фіксований відсоток від ВВП уряди багатьох країн витрачають на охорону здоров'я.

Високі доходи згаданих корпорацій у минулому базуються на створенні інноваційних препаратів, юридичний захист яких вже минув. Напряму досліджень можна визначити, беручи до уваги найбільш поширені захворювання у світі. До них належать: 1) серцево-судинні захворювання; 2) онкологічні захворювання; 3) діабет; 4) респіраторні захворювання. Підраховано, що до 2016 р. найбільш поширеними у світі стануть онкологічні захворювання. А це має важливе інноваційне та комерційне значення. На основі 25-30 існуючих лікарських препаратів транснаціональні корпорації вже проводять наукові розробки з метою їх вдосконалення та отримання кращих результатів в боротьбі з цією недугою [3; с. 10].

Отже, позиція фармацевтики як однієї з найприбутковіших сфер діяльності становить стійку економічну основу для її подальшого розвитку. Перспективи зростання фармацевтичної промисловості формуються під впливом: зростаючого попиту на нових ринках, збільшення кількості випадків окремих захворювань у світі, посилення ролі держав при проведенні закупівель лікарських засобів. Зростання ринку генеричної продукції сприяє активізації операцій злиття та поглинання у фармацевтиці, швидкому накопиченню капіталу менш потужними компаніями, а також формуванню нових моделей розвитку фармацевтичних компаній, де основна увага приділяється не створенню інноваційної продукції, а завоюванню нових ринків.

Література

1. *The year 2001 will Stand Out in Any Historical Accounting [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.pharmexec.compharmexec/data/articlelong//pharmexec/182002/17966/article>.*
2. *Фармацевтична компанія "Pfizer" знизила на 19% прибуток за I квартал 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rbc.ua/ukr/top/show/farmatsevticheskaya-pfizer>.*
3. *Pharmaceuticals and biotech industries global research – 2011 [Electronic resource]. – Access mode : http://www.imap.com/imap/media/resources/IMAP_PharmaReport_8_272B8752E0FB3.*

Олексій БУДНІКОВ, Інна ТАКІЄВА
ДНВЗ «Приазовський Державний Технічний Університет»

МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ ПРАЦІ

В даній публікації представлені результати проведеного маркетингового аналізу ринку праці в Україні, встановлені особливості і закономірності функціонування ринку праці на даному його етапі, а також виявлені найбільш затребувані в даний момент на ринку праці професії.

Перш за все важливо дослідити систему освіти нашої держави. На сьогоднішній день вища школа України налічує 966 навчальних закладів I-IV рівнів акредитації, з яких 670 - училища, технікуми, коледжі, академії та інститути і 339 університетів. 82 вузи мають статус національних.

Освітня мережа забезпечує навчання 387 студентів на 10 тисяч населення. В українських вузах викладають 90 500 фахівців, серед них - 7,9 тисяч докторів і 42 200 кандидатів наук, 7000 професорів і 31,6 тисяч студентів.

Для підприємств у 2012 році найбільш затребуваними були фахівці в сфері продажів та інформаційних технологій, попит на яких буде зберігатися. Також у другому кварталі вдвічі зріс попит на банківських співробітників, але подальша активність залежатиме від стану світової економіки.

Найбільша кількість вакансій на порталі rabota.ua розміщується в таких професійних сферах, як "Продажі / Клієнт-менеджмент" (13%), «Рітейл / Роздрібна торгівля» (12%), "Інформаційні технології" (11%), а також "Виробництво / Інженери / Технологи" (7%), "Адміністративний персонал" (6%), "Бухгалтерія / Податки / Фінанси підприємства" та "Банки / Інвестиції / Лізинг" (по 5%).

У таблиці 1.1 наведено список найбільш затребуваних професій 2012 року, заснованих на даних порталу rabota.ua.

Таблиця 1

Найбільш затребувані професії на ринку праці України

№	Професія
1	Менеджер з продажу
2	Торговельний/регіональний представник
3	Веб-розробник
4	Бухгалтер
5	Медичний представник
6	B2B продажу
7	Мерчандайзер
8	Головний бухгалтер

Джерело: <http://www.rabota.ua>.

Найбільш затребуваними професіями в Україні є високооплачувані професії, такі як менеджери, маркетологи, бухгалтери, робота з ПК, а також у сфері інформаційних технологій. Вплив такого фактору, як заробітна плата, підтвердили дослідження.